

пріоритетне надання кредитів на пільгових умовах для компаній, які займаються виробництвом обладнання, яке виробляє енергію з відновлювальних джерел, а також енергокомпаній, які працюють на альтернативних джерелах енергії; більш чітко визначити механізми та інструкції надання преференцій компаніям, що працюють на ринку альтернативної енергетики України; спростити процедуру видачі документів дозвільного характеру, пов'язаних із землекористуванням для підприємств, які використовують ВДЕ.

Тільки оптимізація та постійне вдосконалення усіх елементів та засобів державного регулювання відновлювальної енергетики дозволить здійснювати ефективне регулювання розвитком сфери відновлювальної енергетики, як вагомого елемента у системі забезпечення економічної безпеки країни.

Список літератури: 1. *Solar Market Research and Analysis* [Електронний ресурс] / Latest Research – Режим доступу: <http://www.solarbuzz.com>. 2. *Контракти UA* [Електронний ресурс] / Мурашкін В. «Сонячна енергетика продовжує зростання» від 01.04.2014р.– Режим доступу: <http://kontrakty.ua>. 3. *Реальна економіка* [Електронний ресурс] / British Petroleum «Частка відновлюваних джерел енергії в ЄС збільшиться до 32% у 2035 році» від 04.02.2014р.– Режим доступу: <http://real-economy.com.ua/publication>.

О.І. Кондюх, аспірантка ТНЕУ

ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ БЮДЖЕТУ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Зрозуміло, що у всі часи основне призначення податкових надходжень – забезпечення бюджету країни фінансовими ресурсами з метою фінансування державних видатків. Податкові надходження формують бюджетний фонд держави, за рахунок мобілізації до бюджету податків, зборів та обов'язкових платежів. Обсяги податкової складової бюджету визначаються станом розвитку економіки країни, кількістю економічних агентів та їх активністю, які відповідно до положень національного податкового законодавства зобов'язані здійснювати відрахування на користь держави, а також потребами держави

щодо перерозподілу ВВП та фінансового забезпечення реалізації державних функцій. Природа податкових вилучень обумовлює характер утворення податкових надходжень бюджету, формування яких здійснюється державою шляхом забирання частини доходів чи інших активів платників податків на основі реалізації конституційного права держави.

Безперечною є теза Суторміної В.М., Федосова В.М., Андрущенко В.Л., що «на провідне місце серед різних методів акумуляції бюджетних ресурсів – податків, доходів від державного майна, внутрішніх і зовнішніх позик, емісії паперових грошей – фіскальна практика висунула саме податки, вибираючи тут не між абсолютним добром і злом, а між злом більшим і злом меншим...»[1, с. 4]. Розуміємо про обумовлений спектр переваг оподаткування, в порівнянні з іншими методами мобілізації ресурсів до бюджету.

В даному контексті науковці наполягають: «Податки разом із ринком та грошима належать до фундаментальних підвалин людської цивілізації, що пояснюється їхніми фіскальними, громадянськими, соціально-політичними та господарськими перевагами над іншими каналами вилучення коштів на потреби держави» [1, с. 4].

Тут же доречно навести слова Давіда Рікардо: «Найкращий податок - то найменший податок» [2, с. 47]. А відтак, згідно теорії Торстейна Веблена, «у свідомості людей у справах, що стосуються суперництва навколо грошових і матеріальних інтересів, збереглися атавістичні пережитки крайнього егоїзму, нечесності, хижацтва...» [3, с. 234]. Схоже, що чи не найперше ці пороки помітні в ставленні платників податків до фіску.

Так, погоджуємося із думкою відомого американського теоретика державних фінансів Річарда Масгрейва, для того, щоб демократичним шляхом визначити податкову політику в хитросплетінні економічних, політичних та ідеологічних впливів, необхідно зважати на поведінку на виборах людей – носіїв різних інтересів, що залежать від рівня доходів та їхнього походження, регіону, виду діяльності, віку. В цьому соціальному конгломераті розбіжності потреб тих, хто зацікавлений у фіскальній експансії перерозподілу, і тих, хто

проти неї, можуть взаємно блокувати необхідні заходи фіскальної політики [1, с. 35].

Варто згадати, що професор Артур Лаффер побудував кількісну залежність між прогресивністю оподаткування і доходами бюджету у вигляді параболічної кривої. «Фундаментальна ідея, яка лежить в основі кривої, показує, що чим вище граничні податкові ставки, тим вищий спонукальний мотив буде в індивідів для ухилення від них. Люди працюють не для того, щоб платити податки. Чистий, за вирахуванням податків, дохід визначає працює людина чи відпочиває на пляжі...» [4, с. 9]. Розуміємо, що фіскальна свідомість є надважливою складовою у людській свідомості, та обумовлює поведінку індивіда у сфері оподаткування.

Звісно ясно, що споконвіку одне з центральних місць у суспільній свідомості займали і займають податки. Вони виступають як форма відчуження приватних ресурсів на користь держави. Оподаткування наділено потужним усеосяжним потенціалом дії на соціально-економічні процеси. Словом, у системі формування бюджетних ресурсів держави податкова компонента виражає не тільки фіскальний фермент, але й вбачає морально-мотивовану громадянську позицію платника та спосіб його поведінки в сфері оподаткування сьогодні та на наступний податковий період.

Хоча це і «м'яка» проблема, але розчарування населення щодо прийнятої розтрата сплачених ними суми податків на невідомі цілі не повинно бути залишене без уваги, оскільки постає серйозною перешкодою успішному збору коштів до бюджету. Відомо, що освіченість платників податків та довіра до фіскальних органів є важливою складовою будь-якої стратегії покращити ситуацію із бюджетними надходженнями. В даному контексті ми розуміємо про внутрішні настанови совісті, свідомості та обов'язку, котрі впливають на поведінку платників податків та дії представників фіскальних органів щодо наповнення бюджету держави. Зрозуміло, що мова йде, про неекономічні фактори прийняття рішень і господарської діяльності: менталітет, звичаї, традиції, правові і моральні норми, релігійні вірування, етичні бачення. Тобто,

чільне місце тут займає інституціоналізм, який дає пояснення щодо розуміння людьми податкового методу формування бюджетних ресурсів держави не тільки економічними мотиваціями, але в більшій мірі відіграє психологічно-соціальне значення.

В Україні склалася «нездорова» ситуація щодо сприйняття громадянином обов'язку справляння податкових надходжень до бюджету, дана проблема виступає перспективою подальших наукових досліджень.

Список літератури: 1. *Суторміна В.М.* Держава, податки. бізнес: із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки [Текст] / *В.М. Суторміна, В.М. Андрущенко, В.Л. Федосов.* - К.: Либідь, 1992. - 328 с.; 2. *Рикардо Д.* Начала политической экономии и налогового обложения [Текст] / *Давид Рикардо:* Соч. - М.: ОГИЗ Госполитиздат, 1941. - Т. 1. – 388 с.; 3. *Веблен Т.* Теория праздного класса [Текст] / *Торстейн Веблен:* Пер. с англ. С.Г. Сорокиной. Общ. ред. В.В. Мотылева. – М.: Прогресс, 1984. – 367 с.; 4. *Кравченко И.А.* Налоговые реформы 80-х годов в США: социально-экономический аспект [Текст] / *И.А. Кравченко.* – М.: НИФИ, 1989. – 284 с.